

Saskia Wools, directeur divisie OK&I van Cito:

“Digitaal toetsen op afstand is een zoektocht”

Saskia Wools, de kersverse directeur divisie Onderzoek, Kennis en Innovatie van Stichting Cito zit vol plannen en ideeën. Het plan voor digitaal toetsen op afstand kwam door de coronacrisis in een stroomversnelling. “De uitdaging is nu om die kracht vast te houden én nog beter te benutten”

DOOR JUDITH VELDHUIZEN

Natuurlijk, de schok van de crisis was het heftigst op scholen en bij de leerlingen thuis. Maar ook bij Cito was het alle hens aan dek. Want ineens moest het volledige onderwijs op afstand ingeregeld worden, dus ook het toetsen. Saskia Wools: “We schoten met elkaar massaal in de actiestand. Het digitaal toetsen kwam in een stroomversnelling. De omwenteling waar scholen eigenlijk allang tegenaan hikten, werd noodgedwongen ineens mogelijk. En gerealiseerd. We zochten naar passende oplossingen en lokaal ontstonden er in de klas mooie, slimme dingen.”

Belangrijk: gemotiveerde leerlingen

Een interessante periode dus voor Cito's onderzoeks- en innovatiedivisie. “Ja, dat zeker”, beaamt Saskia. “Als wetenschappelijke afdeling kom je in een superdrive. Want eigenlijk is zo'n vernieuwingsproces één grote zoektocht. En twijfel is je brandstof. We richtten ons als onderzoekers en ontwikkelaars uiteraard al veel langer op het digitaal toetsen en alle aspecten daaromheen. Maar digitaal toetsen op afstand is toch net wat anders. Als je je leerlingen niet elke dag meer ziet, heb je als docent minder controle. Het draait dan nog meer om motivatie en zelfsturing. Eigenaarschap bij leerlingen wordt een bepalende factor. Maar hoe doe je dat?” Veel scholen en docenten klopten met vragen aan bij Cito. En dus zat Saskia's divisie ook praktisch niet stil. “Rondom de schoolexamens en de RV-toets richtten we een speciale helpdesk in, waar docenten terecht konden voor adviezen en praktische tips. We schreven whitepapers en maakten infographics over onderwerpen die ineens op ieders netvlies stonden, zoals surveilleren op afstand en openboek proefwerken. Inmiddels zijn we ook een onderzoek gestart naar leerdoeltoetsen voor eindexamenkandidaten. In dit onderzoek Toetsen op Maat, kijken we of het mogelijk is om snel te identificeren welke leerlingen een leerdoel wel of niet beheersen. Zo zie je als docent direct wie nog wat extra hulp nodig heeft.”

Zorgen dat het eerlijk blijft

Ook in de periode van onderwijs op afstand werd dus getoetst. Maar – zeker in het begin – alleen minimaal. Saskia: “Niemand wist hoe lang de periode van schoolsluiting zou duren. Dus het reguliere toetsen werd in eerste instantie geschrapt. Veel scholen kozen ervoor om alleen de toetsen af te nemen die

wettelijk noodzakelijk waren, zoals de school-examens en de resultaatverbeteringstoets. Logisch. Wanneer je als docent je energie zo nodig hebt om je onderwijs op afstand in te richten en contact te houden met je leerlingen, is toetsing geen prioriteit. Je moet het wel in perspectief blijven zien.” Naarmate de coronaperiode langer duurde, startten veel scholen hun reguliere toetscyclus toch op. Saskia: “Want juist in een periode dat je elkaar minder ziet, is het voor leerlingen fijn om te weten waar ze staan en waar ze nog kunnen groeien. Het verklaart waarom digitaal toetsen zo'n vlucht heeft genomen. Sterker nog: op dit moment mag je concluderen dat je als docent eigenlijk niet anders meer kunt. De meerwaarde is in een keer duidelijk geworden. Net als de risico's eigenlijk. Ook die kwamen ongekend snel boven tafel. Hoe zorg je bijvoorbeeld dat het eerlijk blijft? Dat je opdrachten maakt die leerlingen motiveren en niet snel even kunnen opzoeken? Of waarvan ze de oplossingen niet makkelijk kunnen delen?”

Ook procesdata benutten

De kracht van het digitale duurzaam en blijvend benutten, wordt de uitdaging voor de komende periode. Saskia: “Voor iedereen is nu wel duidelijk dat een digitale toets geen papieren toets is die je even rechtop zet. Het is echt een andere manier van werken. En die zijn we met elkaar - op scholen, in de klas, bij leerlingen thuis, maar ook hier bij Cito – nu samen aan het ontdekken. De afgelopen maanden is er veel veranderd. Maar pas als je die veranderingen duurzaam kunt doorvoeren, heb je er wat aan.” En dus buigt Cito's divisie OK&I zich over de vraag hoe er op het toegenomen gebruik van digitaal toetsen kan worden voortgebouwd. Saskia: “We doen bijvoorbeeld onderzoek naar de inzet van simulaties. Digitaal is dat al een interessante uitdaging, en in een toets-

Naarmate de coronaperiode langer duurde, startten veel scholen hun reguliere toetscyclus op.

FOTO: STEPHANIE DE GROOT

context komen daar nog speciale vereisten bij. Daarnaast onderzoeken we in opdracht van het Franse ministerie van Onderwijs het gebruik van procesdata. Dat zijn bijvoorbeeld data als responstijden, waarmee je op een niveau dieper kunt kijken hoe een leerling een toets aanpakt. Als je dit type data kunt inzetten, gaat het bij toetsen ineens om meer dan alleen wat een leerling beheerst en wat niet.”

Via de balans naar best practices

Daarnaast werkt Cito's divisie OK&I aan een volgende stap op basis van succesvolle praktijkvoorbeelden uit de klas. Saskia: “Zeker nu je ziet dat het langer gaat duren, is het goed om daarin de balans op te maken. Sterke, lokale oplossingen verdienen het om ze te verzamelen en waar mogelijk uit te vergroten naar best practices. Ook zo kun je het digitaal toetsen duurzaam maken. Als iedere docent kan profiteren van wat elders in het land ontdekt is, hoeft niet iedere school zelf het wiel uit te vinden.”

En dus zoekt Saskia naar positieve verhalen, ervaringen en voorbeelden uit de afgelopen periode rondom digitaal toetsen. Hoe meer, hoe beter. Maar Saskia zet daar met haar

divisie uiteraard wat extra's bovenop. “Zoals het een goede wetenschappelijke afdeling betaamt, maken we waar mogelijk de koppeling met wetenschappelijk onderbouwde inzichten. Onze onderzoekers en ontwikkelaars willen namelijk analyseren waarom bepaalde praktijkvoorbeelden zo sterk zijn. Licht dat bijvoorbeeld aan het proces, het type vraag, of gaat het om eerlijkheid of een handigheidje? Daarmee zetten we onze expertise in op wat werkt in de praktijk. Die kennis houden we niet voor onszelf, maar delen we ook met het onderwijs. Zo maken we samen het nieuwe onderwijs op afstand krachtiger”.

Welke sterke oplossingen heb jij de afgelopen periode toegepast in het digitaal toetsen (op afstand)? Heb jij ideeën, verhalen, ervaringen waar onderwijscollega's hun voordeel mee kunnen doen? Deel je tips en trucs met Cito en mail naar citolab@cito.nl.

